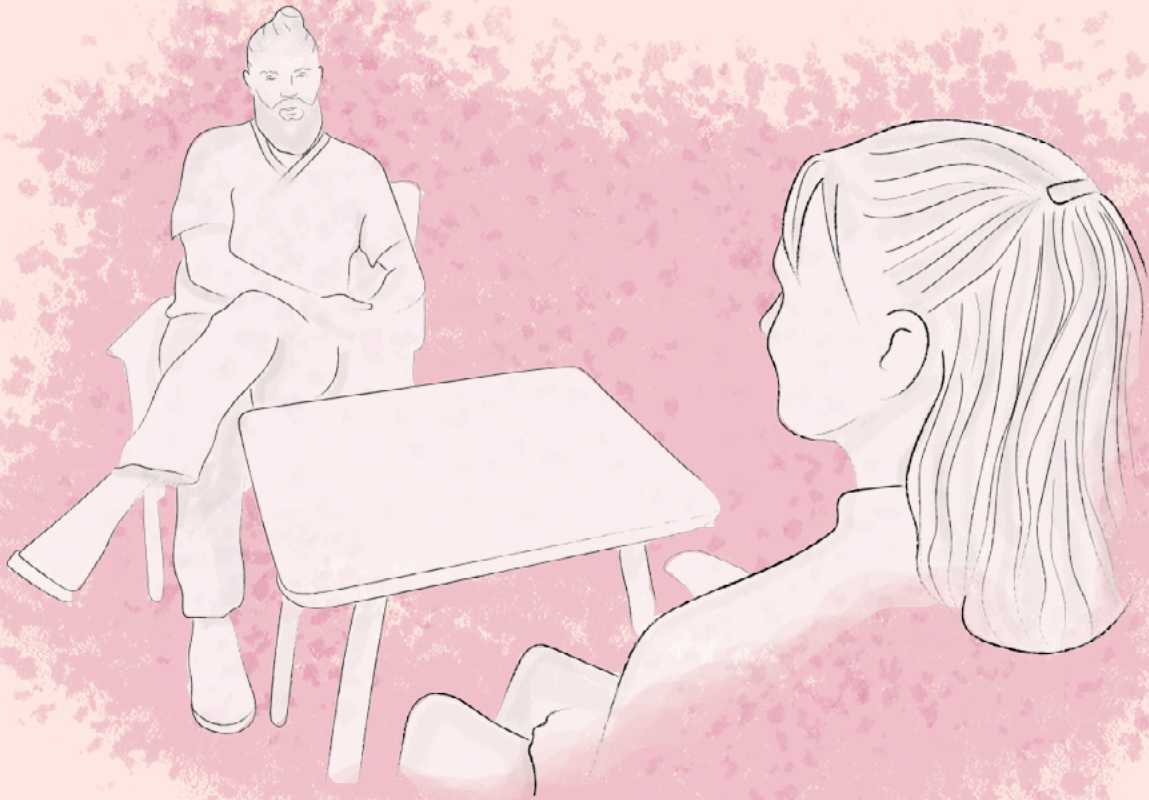

Region Uppsala

Forskningsbokslut 2022

Nära vård och hälsa

Akademiskt primärvårdscentrum forskning
Forskning funktionshinder

Innehåll

Inledning	3
Förkortningar och förklaringar	4
Forskning inom Nära vård och hälsa	5
Organisationsstruktur Nära vård och hälsa	7
Organisationsstruktur FoUU	8
Akademiskt primärvårdscentrum forskning och Forskning funktionshinder	9
Tema doktorand	13
Nära vård och hälsas doktorander 2022	14
Intevju: Heidi Norberg	15
Intervju: Mikael Andersén	17
Intervju: Karl Laurell	19
Tema forskning	22
Projekt som genomfördes med FoU-medel för den nära vården under 2022	23
Intervju: Annika Bring	24
Intervju: Magnus Peterson	26
FoUU-Talks	28
Akademisk vårdcentral forskningsmottagning	31
Tabeller	
Tabell 1: Disputerade medarbetare inom Nära vård och hälsa 2022	34
Tabell 2: Publikationer av nära vård och hälsas medarbetare under 2022	36
Tabell 3: Nära vård och hälsas forskningsindikatorer till Sveriges kommuner och regioner (SKR)	40
Tabell 4: Projekt som genomfördes med FoU-medel för den nära vården under 2022	41

Inledning

Forskning är en viktig del av Nära vård och hälsas verksamhet, som behövs för att utveckla hälso- och sjukvården och hjälpa invånare till bättre hälsa. Detta bokslut sammanfattar det forskningsarbete som genomförts under året inom Nära vård och hälsa. Forskningsbokslutet speglar det engagemang våra forskare lagt ner för att bedriva forskning nära verksamheten. Året 2022 har varit fyllt med spännande forskning inom olika områden såsom primärvård, funktionshinder, patientcentrerad vård, sjukdomsförebyggande åtgärder, vårdens digitalisering och sociala determinanter av hälsa.

Detta bokslut redovisar verksamheten under 2022 inom akademiskt primärvårdscentrum forskning och forskning funktionshinder. Här inkluderas forskningsprojekt och utvecklingsprojekt inom förvaltningen som tilldelats FoU-medel för nära vården. Bokslutet presenterar även vår kunskapsspridning genom pågående arbeten och resultat, vetenskapliga publikationer och forskningsstöd.

På en övergripande nivå inom regionen finns Region Uppsalas regionala plan och budget (RPB) samt forskningsstrategi som påverkar all forskningsverksamhet. Forskningsstrategin stödjer den kliniska forskningen genom att förbättra styrning, samordning och dialog samt utveckla förutsättningar för att bedriva studier. Den tar hänsyn till utvecklingen mot Effektiv och nära vård 2030, lika möjligheter för män och kvinnor att forska, och likartade förutsättningar för forskning oavsett profession och verksamhet.

Under 2022 har arbetet med att skapa förutsättningar för verksamhetsnära forskning inom förvaltningen stärkts inom Nära vård och hälsa. FoUU-enheten inom förvaltningen satsar på att utveckla nära vården, vilket inkluderar antagning av nya samverkansdoktorander och ST med forskningsinriktning. Några av dessa presenteras inom temat ”Doktorander” i bokslutet. En viktig satsning inom Nära vård och hälsa är också kombinationstjänster inom olika professioner och forskningsstödande strukturer, såsom satsningen på forskningssjuksköterska.

Pågående forskningsstudier har i möjligaste mån fortsatt trots påverkan av pandemin. Dock behövde vissa nya studier pausas och dessa återstartades under 2022. Detta ledde till förseningar och påverkan på forskningsanslag. Trots detta har pandemin även gett möjligheter till verksamhetsnära forskning med fokus på covid-19. Till exempel har CRUSH Covid-projektet utvecklats vid provtagningsenheten och det har även initierats forskning med fokus på sårbara grupper inom funktionshinderområdet.

För att sprida forskningsresultat och öka kunskapsspridningen har vi genomfört olika aktiviteter, inklusive FoUU-talks. FoUU-talks är en populärvetenskaplig serie av digitala live-sända seminarier som äger rum en gång i månaden och riktar sig till medarbetare och andra intressenter.

Bokslutet har tagits fram av Akademisk primärvårdscentrum forskning och Forskning funktionshinder, som är en del av FoUU-enheten inom Nära vård och hälsa. Genom att läsa detta Forskningsbokslut kommer du att få en inblick i det forskningsarbete som gjorts och pågår. Vi hoppas att denna sammanställning kommer att inspirera, informera och väcka intresse för fortsatt forskning och utveckling.

Lena Ring

**FoUU-chef
Nära vård och hälsa**

Förkortningar och förklaringar

APC	Akademiskt primärvårdscentrum
AVC	Akademisk vårdcentral
FOSA	Forskningssjuksköterska
FoU	Forskning och utveckling
FoUU	Forskning, utveckling och utbildning
NVH	Nära vård och hälsa
SKR	Sveriges kommuner och regioner
ST	Specialisttjänstgöring
VO	Verksamhetsområde

Forskning inom Nära vård och hälsa

Nära vård och hälsa driver och utvecklar den nära vården i Region Uppsala, för alla invånares hälsa. Forskning är en viktig del av Nära vård och hälsas verksamhet, som behövs för att utveckla hälso- och sjukvården och hjälpa människor till bättre hälsa. Den forskning som bedrivs idag kommer att forma framtidens vård och rehabilitering.

Nära vård och hälsa arbetar med sjukdomsprevention, hälsofrämjande insatser, behandling och tillgänglighet i livets alla skeden. Förvaltningens verksamheter består av vårdcentraler, rehabilitering och övrig vård som exempelvis barn- och ungdomshälsa, Cosmos asyl- och integrationshälsan, Hemlösemottagningen och Mobilt närvårdsteam.

Inom Nära vård och hälsa pågår flera forskningsprojekt, och förvaltningen hade under året 33 disputerade medarbetare (varav 23 kvinnor, 10 män) och åtta doktorander (varav 5 kvinnor, 3 män) (se tabellbilaga, tabell 1).

Forskning, utveckling och utbildning

Forskning, utveckling och utbildning (FoUU) inom

Nära vård och hälsa stödjer regionens vårdcentraler, funktionshinderområdet, skolor, kommunernas socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. FoUU-enheten består av verksamheterna:

- Akademiskt primärvårdscentrum utbildning
- Akademiskt primärvårdscentrum utveckling
- Akademiskt primärvårdscentrum forskning
- Forskning funktionshinder
- Hälsoäventyret
- FoU Socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård

Forskningsrådet

Inom Nära vård och hälsa finns även ett forskningsråd, som syftar till att i samverkan mellan förvalt-

ningen, universitetet och andra aktörer skapa förutsättningar att bedriva verksamhetsnära forsknings- och utvecklingsprojekt. Projekten ska ha vetenskaplig ansats och vara inom områden relevanta för förvaltningen och den samlade primärvården.

Forskningsrådet bildades under 2022 som en vidareutveckling av det tidigare rådet för forskning och utveckling. Dess uppdrag är att:

1. Initiera, bevaka, och bereda förvaltningsstrategiska forskningsfrågor
2. Verka för effektiv samordning och utveckling av förvaltningens forskning avseende infrastruktur, finansiering och kompetensförsörjning
3. Verka för en effektiv samverkan mellan förvaltningens vårdverksamhet, akademi, näringsliv och samhälle.
4. Följa upp och arbeta med prioritering av forskningsstödande satsningar inom förvaltningen
5. Bereda och följa upp förvaltningens handlingsplan för forskning

Pågående projekt i den nära vården

Under 2022 har Nära vård och hälsa satsat på forskning genom finansiering av forskarstuderande; samverkansdoktorander, specialisttjänstgöring inom allmänmedicin med forskningsinriktning, och tjänster som förenar kliniskt arbete med forskning och undervisning. Vår samverkan med universitet har utvecklats genom flera gemensamma projekt och studier. Vi har även utvecklat forskningsstödande strukturer inom Nära vård och hälsa. I maj

öppnade Akademisk vårdcentralens forskningsmottagning på Samariterhemmet, där forskare kan bedriva studier och ta emot forskningsdeltagare.

Inom Region Uppsala pågår även en omställning mot Effektiv och nära vård 2030, där en ny vårdstruktur utvecklas för att möta utmaningar med en åldrande och växande befolkning. Nära vård och hälsa har därför startat upp forskning kopplad till Effektiv och nära vård, till exempel med avseende på införandet av nya vårdmodeller.

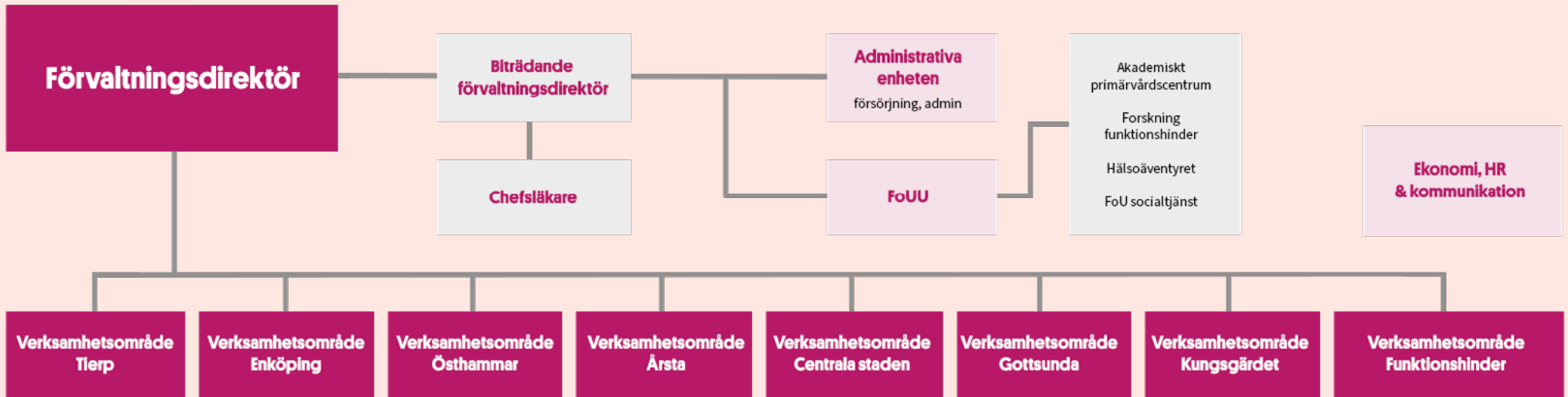
Universitetssjukvårdsenhet och ALF-avtal

Region Uppsala är en av Sveriges sju universitetssjukvårdsregioner. Under det senaste året har även Vetenskapsrådet gjort en utvärdering av kvaliteten på forskningen i de regioner som har avtal om läkarutbildning och forskning (ALF). ALF-avtal tecknas mellan staten och de sju regioner som utbildar läkare. I utvärderingen får Region Uppsala inom områdena kvalitet på forskningen och samhällsnytta/klinisk betydelse ”mycket hög kvalitet” som betyg, och ”god-hög kvalitet” avseende forskningens förutsättningar.

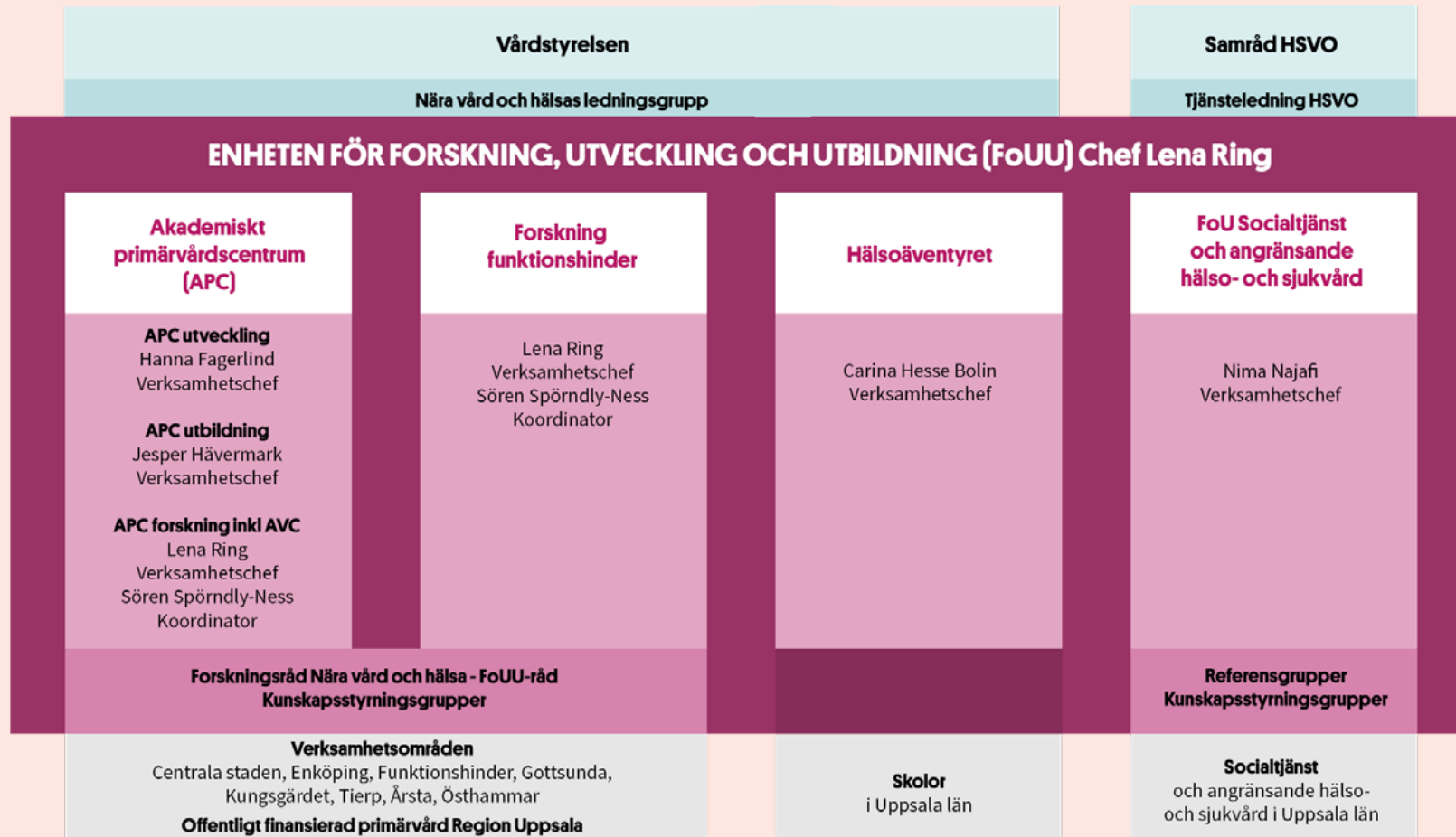
Nära vård och hälsa är en universitetssjukvårdsenhet, vilket innebär att vi tillsammans med Uppsala universitet har ett gemensamt ansvar för klinisk utbildning för läkare och forskning. Under hösten genomförde Socialstyrelsen en utvärdering av Nära vård och hälsa som universitetssjukvårdsenhet, och resultaten kommer att presenteras i maj 2023.

Organisationsstruktur

Nära vård och hälsa

Organisationsstruktur FoUU

Från vänster: Johanna Hellström, Annika Bring, Helena Fabian, Helena Karlén Nilsson, Ulrika Löfkvist, Lena Ring, Mats Martinell, Elenor Kaminsky, Magnus Peterson

Akademiskt primärvårdscentrum forskning och Forskning funktionshinder

Akademiskt primärvårdscentrum (APC) forskning och Forskning funktionshinder arbetar med att främja och stärka forskning inom Nära vård och hälsa. Verksamheten bedriver, stödjer och möjliggör forskning inom Nära vård och hälsa, och sprider kunskap, resultat och idéer så att dessa kan omsättas i praktiken.

APC forskning och Forskning funktionshinder är en verksamhet inom Nära vård och hälsa som startades 2018. Inom verksamheten finns 10 anställda; sex lektorer på deltid med förenad tjänst mellan Uppsala Universitet och Region Uppsala, en forskningssjuksköterska, en forskningskoordinator, en forskningssamordnare och FoUU-chef. Verksamheten har även öppnat en forskningsmottagning på Samariterhemmet, där forskare kan bedriva studier och ta emot forskningsdeltagare.

APC forskning och Forskning funktionshinder arbetar med att möjliggöra forskning genom en infrastruktur med akademiska vårdcentraler, forskningsmedel samt coaching och utbildning inom forskning. Verksamheten har medarbetare som ar-

betar forskningsstödande inom den nära vården. Under 2022 har ett tydligt fokus varit på att ta fram infrastruktur för forskning, i form av forskningsspecifika lokaler, IT-system samt dokument och mallar anpassade för den nära vården.

Under året har flera forskare inom verksamheten varit huvudman för studier inom till exempel diabetes, hjärt- och kärlsjukdomar, funktionshinderområdet, covid-19, kvinno- och mödravård samt psykisk hälsa. Forskningen utgår både från lokalt identifierade behov hos Nära vård och hälsas verksamheter, samt de behov och kunskapsluckor som finns i hälso- och sjukvården nationellt och internationellt.

Verksamheten har även deltagit i nationel-

la forskningsprojekt, och flera kliniska studier har startat. De studier som bedrivs via APC forskning och Forskning funktionshinder sker ofta i samarbete med Uppsala Universitet.

En viktig del av forskning är även att sprida forskningsresultat till forskare, verksamheter och personal, så att dessa kan omsättas i praktiken. APC forskning och Forskning funktionshinder har under 2022 anordnat flera aktiviteter för att sprida kunskap inom Nära vård och hälsas verksamheter, och för att skapa mötesplatser där idéer, resultat och forskning kan diskuteras.

Akademiska vårdcentraler

Nära vård och hälsa har under 2022 haft två Akademiska vårdcentraler (AVC); Samariterhemmets vårdcentral och Eriksbergs vårdcentral. Dessa har som uppgift att bedriva klinisk forskning, vara drivande i utbildning av vårdprofessioner och universitetsstudenter samt stimulera och genomföra utvecklingsarbeten.

Inom AVC finns sex universitetslektorer med förenad tjänst mellan regionen och Uppsala universitet. Av dessa är tre distriktsläkare i allmänmedicin, en logoped och två distriktsköterskor. Under året har AVC även förberett för utlysning av tjänster för ST-läkare i allmänmedicin med forskningsinriktning och samverkansdoktorander under 2023.

FoU-medel för den nära vården

Region Uppsala delar varje år ut särskilda medel för att finansiera forsknings- och utvecklingsprojekt. Av dessa fördelar Nära vård och hälsa ut ca 3,1 miljoner kronor för att finansiera patientnära kliniska forsknings- och utvecklingsprojekt för den nära vården.

APC forskning ansvarar för utlysning och hantering av dessa medel, och beslut om beviljade medel tas av Nära vård och hälsas förvaltningsdirektör. Projektmedel kan sökas av alla som har sin anställning vid en enhet under vårdstyrelsens budget inom förvaltningen Nära vård och hälsa, eller vid en vårdcentral som har vårdavtal med Region Uppsala. Under 2022 beviljades medel till fyra forskningsprojekt, fem doktorandprojekt och två utvecklingsprojekt. Dessa projekt redovisas mer i detalj i separat tabellbilaga, se tabell 4.

Inom forskning beviljades för 2022 fyra projekt. Dessa forskningsområden har ett brett spann och handlar om kulturdoulor i Uppsala län (Elenor Kaminsky, APC Forskning), opioidanvändning vid långvarig smärta (Thomas Kempen, APC Utveckling), internetbaserad kognitiv beteendeterapi och fysisk träning för insomni (Annika Bring, APC Forsk-

ning) samt tidig intervention inom lek och kommunikation (Helena Fabian, APC Forskning).

Inom utveckling beviljades två projekt. Av dessa var ett en pilotstudie kring internetförmedlad kognitiv beteendeterapi för komplicerad sorg hos vuxna (Lina Ciardella, Nära vård Digitalt). Det andra utforskar virtual reality som exponeringsmetod i internetbaserad kognitiv beteendeterapi för social ångest och paniksyndrom (Mia-Marie Stråle, verksamhetsområde Kungsgärdet).

Fem doktorander beviljades fortsatta medel för forskarstudier. Dessa var internetbaserad kognitiv beteendeterapi i primärvården (Amanda Simonsson APC-utveckling), strukturerat egenvårdsstöd till personer med diabetes typ 2 (Jessica Rosman, Gimo VC), generella ledningsbetydelse för bäckensmärta under och efter graviditet (Kerstin Ahlqvist, APC-Utveckling), förbättrad upptäckt av problem inom psykisk, fysisk och sexuell hälsa hos ungdomar (Mikael Andersén, Barn och ungdomshälsan) och underliggande mekanismer för återinläggningar av sköra äldre patienter med hjärtsvikt (Robert Sarkadi Kristiansson, Ledningskontoret).

Från idé till projektplan

APC forskning har tidigare anordnat kursen Idé till projektplan som består av teoretiska genomgångar och praktisk handledning, både på grupp- och individnivå. Under 2022 gavs denna kurs i form av individuell coaching för klinisk personal utan forskarutbildning. Kursen riktar sig till medarbetare som vill genomföra ett projekt med vetenskaplig ansats utifrån en egen eller given projekttid. Coachningen har som syfte att leda till en tydlig problemformulering med frågeställningar som ska kunna användas för att till exempel kunna söka FoU-medel för den nära vården eller utgöra ett examensarbete.

Vetenskapligt förhållningssätt för ST-läkare

APC forskning och Forskning funktionshinder ansvarar och genomför utbildningen Vetenskapligt förhållningssätt för ST-läkare i samverkan med APC utbildning. Denna kurs ges varje höst och syftar till att ST-läkaren ska kunna tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt och skriva ett individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.

Under kursen har deltagarna fått kunskap om medicinska vetenskapliga metoder och forskningsetik, genomfört en systematisk litteratursökning, granskat artiklar, producerat och presenterat ett vetenskapligt arbete i form av en skriftlig systematisk litteraturöversikt.

Under 2022 genomförde 17 ST-läkare utbild-

ningen och handlade om ett brett spektrum av frågeställningar, såsom exempelvis ”Kan magnesium bota vadkramper?”, ”Har kortisonbehandling en roll i behandling av trokanterit?” och ”Har PRP-behandling en plats vid knäartros?”.

Akademisk vårdcentral forskningsmottagning

I maj 2022 öppnade Akademisk vårdcentral en forskningsmottagning på Samariterhemmet. Syftet är att erbjuda forskare lokaler anpassade för att bedriva studier, och att studier ska kunna bedrivas utan att använda rutinvårdens lokaler och personal.

Mottagningen erbjuder forskare skrivbordsplats, möteslokal, mottagningsrum och säker förvaring av läkemedel, prover och forskningsdokument. Det finns även möjlighet att genomföra undersökningar och provtagning på mottagningen. Under året har flera kliniska studier öppnat på forskningsmottagningen.

Forskningssjuksköterska

Via APC forskning finns det även en forskningssjuksköterska som arbetar med praktiskt genomförande och koordination av studier inom Nära vård och hälsa. I uppdraget ingår även att delta i det lokala FOSA-nätverket inom Region Uppsala, som anordnar aktiviteter för forskningssjuksköterskor så som introduktionsår för forskningssjuksköterskor, handledning, konferenser och utbildningar.

I oktober 2022 hölls ett FoUU-talk om ”Forskningssjuksköterska inom Nära vård och hälsa” som berättar mer om vad en forskningssjuksköterska gör och hur forskare inom Nära vård och hälsa kan ha nytta av det.

FoUU-talks

FoUU-talks är digitala föreläsningar som sänds live varje månad. Syftet med föreläsningarna är att sprida kunskap på ett populärvetenskapligt sätt om Nära vård och hälsas aktuella projekt och studier inom både forskning, utveckling och utbildning. Det finns även möjlighet för deltagare att ställa frågor efteråt.

Målgruppen är förvaltningens alla medarbetare, men även medarbetare från andra förvaltningar och kommuner deltar. Föreläsningarna spelas in och finns på regionens webbsida.

Årets FoUU-Talks innehöll bland annat ämnen som berör omställningen till Effektiv och nära vård, postcovid, psykisk hälsa, språkkommunikation hos barn, internetbaserad KBT och insomni (för mer om våra Talks se sida 28).

Mallar och checklistor

En checklista finns nu som stöd för de som vill bedriva forskning inom Nära vård och hälsa i Region Uppsala. Syftet är att underlätta och tydliggöra processen för att få bedriva forskning inom förvaltningen. Den förklarar även vilka godkännanden och avtal som behövs för olika typer av studier. Guiden är framtagen av APC forskning.

Det har även tagits fram flera mallar för avtal och dokument som ofta förekommer vid forskning, till exempel avtal vid samarbeten med externa aktörer. Checklistan och dokumentmallarna är i nuläget tillgängliga för anställda inom Region Uppsala, men kommer att göras tillgänglig för externa aktörer under 2023.

Forskningsseminarier

Under hösten anordnades tre forskningsseminarier med syfte att skapa en återkommande mötesplats för forskare och forskarstuderande inom förvaltningen där metoder, resultat, och frågor kring aktuell forskning presenteras och diskuteras. Höstens seminarier presenterades av:

- **Jessica Rosman**, sjuksköterska och doktorand: Klinisk diabetologi och metabolism om strukturerat egenvårdsstöd till personer med diabetes.
- **Elin Gahm**, specialist i allmänmedicin: Unga mäns syn på orsaker och konsekvenser till erektil dysfunktion och prematur ejakulation vid besök i primärvård.
- **Mikael Andersén**, leg psykolog och doktorand vid kvinnors och barns hälsa: Ungdomars psykiska hälsa och Ungdomsvänlig vård: Hur kan vårdens professioner agera för att uppmuntra ungdomars hjälpsökande?

Kontakta oss:
apc.forskning@
regionuppsala.se

Akademiskt primärvårdscentrum forskning och Forskning funktionshinder

Bedriver forskning

- Medarbetare med forskningstid i sin tjänst
- Pågående studier inom Nära vård och hälsa
- Medverkar i nationella forskningsprojekt

Möjliggör forskning

- Akademiska vårdcentraler
- FoU-medel i den nära vården
- Kurser för personal inom Nära vård och hälsa:
 - Från idé till projektplan
 - Vetenskapligt förhållningssätt för ST-läkare

Stödjer forskning

- Akademisk vårdcentralers forskningsmottagning
- Forskningssjuksköterska inom Nära vård och hälsa
- Checklistor, mallar och dokument för forskning
- Medarbetare som arbetar med forskningsstöd

Sprider kunskap, resultat och idéer

- FoUU-talks - digitala livesända föreläsningar
- Forskningsseminarier
- Lektorer med förenad tjänst mellan Region Uppsala och Uppsala universitet
- Forskningsbokslut för Nära vård och hälsa

Tema doktorand

Nära vård och hälsa möjliggör doktorandstudier för medarbetare, under förutsättning att de antas till en forskarutbildning. Under 2022 hade Nära vård och hälsa åtta doktorander, och i detta avsnitt berättar några av förvaltningens doktorander om sina projekt.

För att tillhandahålla en god och patientsäker hälso- och sjukvård ska regionen aktivt stödja klinisk forskning, och bidra till införandet av nya evidensbaserade behandlingsmetoder. Forskningen bör styras i riktning mot klinisk patientnära forskning med överblickbart perspektiv när det gäller resultatens omsättning i praktisk vård. Som del av detta möjliggör Nära vård och hälsa doktorandstudier för förvaltningens medarbetare.

Förvaltningsdirektören fattar beslut i enlighet med Region Uppsalas övergripande strategier om prioriterade områden för forskning, och om medarbetare som ska få förvaltningens stöd avseende forskarutbildning.

Doktorander genomgår en universitetsutbildning på forskarnivå. Efter avslutad godkänd utbildning erhåller doktoranden en doktorsexamen. Studierna omfattar minst fyra års heltidsstudier, men många doktorander studerar på deltid i upp till åtta år i kombination och fortsätter även att arbeta kliniskt. Medarbetare kan bedriva doktorandstudier som samverkansdoktorand hos Nära vård och häl-

sa, eller genom en doktorandtjänst vid ett universitet eller högskola.

Som samverkansdoktorand får doktoranden förlägga 50 procent av sin arbetstid på forskarstudier, inom ramen för sin tjänst (ej tjänstledighet för denna tid). Finansiering för de 50 procent innebär bibehållen lön, baserad på den grundanställning medarbetaren har. Dessa doktorander förväntas delta i Nära vård och hälsas forskningsnätverk via Akademiskt primärvårdscentrum forskning och Forskning funktionshinder, FoUU-enheten, för att sprida kunskap och erfarenheter.

Medarbetare som inte är samverkansdoktorander har möjlighet att ansöka om tjänstledigt på minst 50 procent för att bedriva doktorandstudier. Denna doktorandtjänst finansieras av forskningsmedel som handledare och doktorand säkerställer via universitetet.

Alla doktorander, oavsett finansieringsform, är välkomna att delta i Nära vård och hälsas forskningsnätverk via Akademiskt primärvårdscentrum forskning och Forskning funktionshinder.

Nära vård och hälsas doktorander 2022

Kerstin Ahlqvist:
Den generella ledrör-
lighetens betydelse för
bäckensmärtagen under
och efter graviditet

Mikael Andersén:
Förbättrad upptäckt av
problem inom psykisk,
fysisk och sexuell hälsa
hos ungdomar

Cecilia Josefsson:
Bättre egenvård vid typ
2-diabetes

Karl Laurell:
Orsaker till och
konsekvenser av dålig
följsamhet till blodtrycks-
mediciner

Heidi Norberg:
Typ 2 diabetes i primär-
vård - ur ett patientcentrerat
och epidemiologiskt
perspektiv

Jessica Rosman:
Strukturerat egenvårds-
stöd till personer med
diabetes typ 2

Robert Sarkadi Kristiansson:
Förstå de underliggande
mekanismerna för
återinläggningar av sköra
äldre patienter
med hjärtsvikt.

Amanda Simonsson:
Internetbaserad kognitiv
beteendeterapi i primär-
vården - vad påverkar
kostnader och
behandlingsutfall?

Heidi Norberg - forskar om typ 2-diabetes med patientens perspektiv i centrum

Närmare en halv miljon människor i Sverige lever med diabetes typ 2, som innebär att kroppen har en försämrad förmåga att reglera blodsocker. Insulin hjälper kroppen att transportera socker till cellerna, så att det kan användas som energi. Vid typ 2-diabetes blir cellerna i kroppen blir mindre känsliga för insulin samtidigt som kroppen producerar mindre insulin än den behöver.

Heidi Norberg är ST-läkare och doktorand, och forskar om typ 2-diabetes med projektet Typ 2 diabetes i primärvård - ur ett patientcentrerat och epidemiologiskt perspektiv. Forskningen består av flera delprojekt, varav ett undersöker livskvalitet och behandlingsnöjdhet, vid utvärdering av behandling för diabetes typ 2. Projektet är en del av en nationell läkemedelsprövning som sträcker sig över flera år, där två olika diabetesläkemedel jämförs. Studien undersöker bland annat dödlighet och i vilken utsträckning deltagare utvecklar diabeteskomplikationer. Projektet tittar även på patientperspektivet, och denna del utgör en delstudie i Heidis doktorandprojekt.

- Jag är nyfiken på hur patienter upplever läkemedlen, och det finns väldigt lite studier gjorda på patientperspektivet. Ett utfallsmått vi tittar på är hälsorelaterad livskvalitet, som beskriver fysiskt, psykiskt och socialt mående samt funktion. Hur mår patienterna av att ta en medicin jämfört med

en annan? Skiljer det sig åt beroende på vilken behandling de får, och finns det något alternativ som är bättre för livskvaliteten?

- Patienternas perspektiv är viktigt att ta hänsyn till. Läkemedlen vid typ 2-diabetes ska tas under lång tid och helst inte ge för mycket biverkningar. Patientperspektivet är en viktig del i primärvården, där vi eftersträvar en helhetssyn på patientens hälsa, och inte bara fokuserar på blodsockervärdet. För att patienten ska kunna uppnå sin bästa hälsa så är det många faktorer som spelar in - studien blir ett sätt att öka kunskapen om detta.

Ett annat delprojekt fokuserar på uppföljning av patienter med typ 2-diabetes inom primärvården, och hur deras sjukdom och hälsa påverkas av en samhällskris eller avbruten uppföljning. Det är en observationsstudie som kommer att titta på covid-19-pandemin, då det finns en misstanke att många patienter med typ 2-diabetes fick en utglesad uppföljning.

- Behöver patienter med typ 2-diabetes följas minst två gånger per år, eller kan vissa följas mer sällan? Hur påverkas deras vård och metabola kontroll av en samhällskris som pandemin? Det kan vara så att vi behöver justera och prioritera annorlunda när vi har mindre resurser, men det är lite studerat. Vi vet att det oftast är de kroniskt sjuka som drabbas värst under en kris. Avbrott i uppföljningen kan i sig skada patienterna, då man inte kan göra viktiga justeringar i deras behandling.

Syftet med delprojektet är att undersöka om patienter påverkades negativt av avbruten eller utglesad uppföljning under covid-19-pandemin, och i så fall identifiera vilka patienter som påverkas. Med den kunskapen kan resurser styras till vårdenheter eller särskilda patientgrupper, för att kunna erbjuda en mer jämlik vård.

Nära vård och hälsa erbjuder läkare som ska påbörja eller redan gör specialisttjänstgöring inom allmänmedicin att kombinera den med forskningsinriktning. De har då sin placering på den vårdcentral där de är anställda, samtidigt som de är doktorander på universitet. Heidi är ST läkare på Knivsta vårdcentral och sedan 2022 även registrerad som doktorand på Uppsala universitet. Det ger henne möjlighet att kombinera kliniskt arbete med forskning.

- Det har varit mitt drömscenario att få kombinera klinik med forskning, och sett ur ett längre perspektiv få förbättra vården för patienterna. Forskningen bygger på det jag är intresserad av och vad jag vill göra. Det är också en utmaning; på vårdcentralen har jag en tidbok som någon annan bestämmer över, men i forskningen sätter jag ramarna själv. Det är ett annat arbetssätt som är otroligt stimulerande och som ger mig glädje i mitt kliniska arbete. Det är också roligt att få prata om min forskning med patienterna direkt!

Heidi har tidigare erfarenhet av forskning och har arbetat med olika forskningsprojekt. Under kursen Vetenskapligt förhållningssätt för ST-läkare, som anordnas av APC forskning, fick hon kontakt med en forskare. Det ledde till att hon började att arbeta med en diabetesstudie inom Region Uppsala, och senare till egna doktorandstudier med fokus på diabetes typ 2.

- På läkarprogrammet gick jag en forskningsförberedande kurs för studenter. Jag kände att jag ville jobba med klinisk forskning som jag även skulle ha användning för i min vardag som läkare, vilket var viktigt för mig. Då passade det bra när möjligheten kom att göra ST med forskningsinriktning. Om du är intresserad av att forska inom ett visst ämne är det första steget att ta kontakt med en professor eller forskare inom det området, för att se vilka möjligheter som finns.

Snabbfakta: Heidi Norberg

Profession: Läkare

Arbetar som: ST-läkare inom allmänmedicin på Knivsta vårdcentral och doktorand vid Uppsala Universitet

Forskningsprojekt: Typ 2 diabetes i primärvård - ur ett patientcentrerat och epidemiologiskt perspektiv

Tips till forskningsintresserade medarbetare: Ta kontakt med en forskare eller professor inom det område du är intresserad av!

Mikael Andersén - forskar om ungdomars psykiska hälsa och digitala vårdverktyg

Psykisk ohälsa innebär psykiska besvär eller psykiatriska tillstånd och kan påverka människor i alla åldrar. Exempel på psykisk ohälsa är vanligt förekommande saker som oro, depression, och sömnsvårigheter, men även ovanligare sjukdomar som schizofreni. Forskning visar att ungdomar med psykisk ohälsa ofta har svårigheter i skolan och på arbetsmarknaden, och vikten av att tidigt upptäcka ohälsa.

Mikael är legitimerad psykolog och arbetar på Barn- och ungdomshälsan inom Nära vård och hälsa, som är en mottagning för barn och unga personer som mår dåligt psykiskt. På deltid forskar han även kring psykisk ohälsa hos ungdomar som besöker ungdomsmottagningar.

- Hur söker ungdomar vård för psykisk hälsa vid ungdomsvänliga vårdinrättningar, hur vi kan underlätta deras hjälpsökande och hur vi kan upptäcka hur de mår? I nuläget finns det varken inom Region Uppsala eller nationellt något strukturerat tillvägagångssätt för identifiering av ohälsa hos ungdomar vid ungdomsmottagningarna.

- Det saknas även studier kring hur dessa patienter mår psykiskt. Detta leder till risk för ojämlig hälsovård, då skillnader i vilken utsträckning psykisk ohälsa upptäcks kan förekomma. Det finns ett kunskapsgap kring hur många som är i behov av

vård utan att detta upptäcks.

Digitala verktyg för att undersöka ohälsa hos ungdomar har visat sig vara effektiva internationellt. I Sverige är ungdomar positiva till digitala verktyg kring digital hälsa. Forskare vid Uppsala universitet och Mälardalens universitet har tillsammans med ungdomsmottagningar i flera Regioner i Mellansverige därför planerat för att utveckla ett digitalt stöd för att tidigt identifiera hälsorelaterade problem för ungdomar. Mikael's doktorandprojekt är en del av detta. Under 2022 har han arbetat med den första studien i sitt doktorandprojekt, som undersöker hur ungdomar ser på psykisk hälsa, och hur de vill ha hjälp för psykisk ohälsa.

- Syftet är att tidigt identifiera potentiella hälsorisker, och komma fram till eventuella stödinsatser. Ungdomsmottagningar har i uppdrag att främja en god och säker sexuell hälsa, stärka identi-

Snabbfakta: Mikael Andersén

Profession: Psykolog

Arbetar som: Leg. psykolog på Barn- och Ungdomshälsan, doktorand vid Uppsala universitet

Forskningsprojekt: Förbättrad upptäckt av problem inom psykisk, fysisk och sexuell hälsa hos ungdomar

Tips till forskningsintresserade medarbetare: Var nyfiken och visa intresse! Det kan leda till nya möjligheter.

tet och personlig utveckling, samt förebygga och tidigt upptäcka psykisk ohälsa och sociala problem bland ungdomar. Studier har även visat att ungdomsmottagningarna är en effektiv arena för att upptäcka våldssatthet och riskbruk för alkohol hos ungdomar.

Ungdomar som besöker ungdomsmottagningarna och deltar i studien besvarar frågor via ett digitalt formulär innan sitt besök på mottagningen. Personal som är delaktig i deras vård får även tillgång till svaren innan besöket, och kan använda dem som underlag i samtal.

- Tidiga analyser av insamlad data från studien tyder på att ungdomar vill ha, och behöver uppsökande vård och omvårdnad. Det är också viktigt att de tillfrågas på rätt sätt. Internationell forskning visar att tonåringar underanvänder vanlig vård, och de kommer inte dit om man inte curlar banan lite genom att ställa rätt sorts frågor, men också genom att tillåta dem mycket autonomi vad gäller val kring behandlingen och sekretess kring journalhandlingar.

- Forskningen kring ungdomars hälsa kan vara hjälpsam för vården på flera nivåer. Den sker ute på ungdomsmottagningarna och kommer försöka beskriva hur den psykiska ohälsan på ungdomsmottagningar faktiskt ser ut. Det kan vara en viktig pusselbit för verksamhetens arbete framåt. Hur upplever personalen arbetet med psykisk ohälsa, hur ser ungdomar på psykisk hälsa och vilken hjälp behöver de? Vi måste utgå från deras perspektiv för att bereda vård för dem, vilket är varför vi vill utveckla ett stödverktyg som ska kunna appliceras i verksamheten.

Mikaels intresse för forskning har funnits sedan studietiden. Under sina psykologstudier publicerade han en artikel utifrån sitt examensarbete, och han har senare varit medskapare i projektet han nu doktorerar inom. Att vara delaktig i ett projekt som tagit fram stora mängder data ledde till kontakter inom forskning, och slutligen till doktorandstudier. Som samverkansdoktorand arbetar han halvtid som psykolog på Barn- och ungdomshälsan, och är doktorand på halvtid via Uppsala universitet.

- Att träffa ungdomar på mottagningen minst två dagar i veckan är en bra påminnelse om varför jag gör det jag gör. Det är viktigt att behålla kombinationen kliniskt arbete och forskning. Primärvården är ett bra ställe att vara på, då en fördel med vår förvaltning är att det blir patientnära forskning. Jag upplever att hos Nära vård och hälsa får man lite extra stöd och stöttning som doktorand. Man får öva på sitt ämne, får presentera i FoUU-talks och andra forum. Det är väldigt uppmuntrande!

Karl Laurell - forskar för att förbättra följsamheten vid blodtrycksbehandling

Högt blodtryck påverkar runt en tredjedel av Sveriges vuxna befolkning. Personer med högt blodtryck har en ökad risk för sjukdomar, som till exempel stroke, hjärtinfarkt, hjärtsvikt, demens och njursjukdom. En viktig och effektiv åtgärd för att förhindra följsjukdomar orsakade av högt blodtryck är läkemedelsbehandling, och det finns flera läkemedel som är godkända för att behandla högt blodtryck.

Forskning har visat att många personer som får blodtrycksbehandling har låg följsamhet; att de inte tar sina mediciner eller endast tar dem till viss del. Genom sin forskning vill doktoranden Karl Laurell öka kunskapen och bättre förstå orsakerna till och konsekvenserna av låg följsamhet vid olika typer av blodtrycksmedicinering.

- Syftet med studien är att avgöra om rätt val av medicin kan få fler att fortsätta sin behandling. Högt blodtryck är en av de vanligaste diagnoserna inom primärvården, men trots att det finns tydlig och väl underbyggd forskning kring vikten av blodtrycksbehandling är följsamheten låg. Om vi bättre förstår hur biverkningar och omständigheter hos patienten påverkar följsamheten har vi en möjlighet att utveckla metoder för att förbättra följsamheten till medicineringen, och minska dödlighet och sjuklighet i hjärt- och kärlsjukdomar.

Karls första studie består av analys av stora mängder värddata från nationella patientregistret, nationella läkemedelsregistret, LISA-registret (Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier) och dödsorsaksregistret. I studien kommer följsamheten jämföras mellan olika läkemedelsgrupper och hur detta påverkar kardiovaskulärt utfall. Målet är att avgöra om valet av medicin vid insättning påverkar följsamheten och i förlängningen hur många som får hjärtinfarkt eller annan hjärt- och kärlsjukdom.

I studie två kommer Karl använda sig av en databas med primärvårdsdata innehållande ca 400 000 slumpvis dragnapersoner i Stockholmsregionen. Dessa data finns redan insamlade av Karls forskargrupp sedan en tidigare studie. Målet är att med hjälp av denna databas bland annat validera resultaten från föregående studie i en mer

begränsad kohort, men med mer högupplöst data. Han kommer även jämföra frekvensen av besök hos primärvården och hur detta påverkar kardiovaskulärt utfall och följsamhet till medicinering,

- Vi vet att det är många som har högt blodtryck, men som inte behandlar det optimalt. Det förebyggande arbetet är en viktig del av detta. Det är något som patienter frågar mycket om och känner oro kring. Därför började vi fundera på hur vi ska hantera den här stora gruppen människor, och hur ska vi hinna göra det? En del patienter hör av sig och bokar tid för uppföljning, men det finns också en ganska stor grupp som inte hör av sig eller förnyar sina mediciner och som då riskerar att tappas bort.

- I nuläget saknar vi i Sverige nationella riktlinjer, men de flesta har regionala riktlinjer som är mer eller mindre en kopia på ESC:s (European Society of Cardiology) riktlinjer. Detta innebär att riktlinjerna ej är anpassade till svenska förhållanden, och hur vår primärvård är uppbyggd. Ofta är riktlinjerna mycket ambitiösa och speglar inte vad vi i nuläget har möjlighet att erbjuda patienterna i primärvården. I vissa fall är riktlinjerna också omfattande utan att detta egentligen genererar nytta hos patienten.

Utifrån dessa kunskapsluckor började Karl att försöka hitta en bra rutin på vårdcentralen, vilket väckte ett intresse för högt blodtryck hos äldre personer. Ett problem han specifikt funderade över var evidensen kring blodtrycksbehandling av äldre. Det finns god kunskap och forskning kring att blodtrycksbehandling förlänger livet även hos äldre människor men inte speciellt mycket kring hur intensiv denna bör vara för att inte påverka livskvalitet och risk för fall.

Karl kontaktade en professor i epidemiologi, Johan Sundström, som han tidigare kommit i kontakt med under en föreläsning om högt blodtryck. Denna höll med om vikten av föreslaget ämne men erbjöd istället Karl att påbörja forskning angående blodtrycksmedicinering i mer generella termer, och de kom fram till studierna ovan.

- När slutar folk ta medicinerna? Preliminärt ser vi i mitt material att en stor del av de som påbörjar behandling slutar med denna ungefär efter ett halvår. Kanske är detta en kritisk period då vi alltid bör planera in en aktiv uppföljning för att på så vis kunna fånga upp dessa patienter.

- Det har stor bäring på folkhälsan eftersom vi vet att högt blodtryck är den viktigaste riskfaktorn för förtida död och hjärtinfarkt. Det är en stor grupp som potentiellt kan ha nytta av blodtrycksmedicin, och i den gruppen är det också många som inte tar sin medicin i tillräcklig utsträckning. Jag tror detta beror på flera orsaker, dels på grund av att sjukvården inte klarar av

Snabbfakta: Karl Laurell

Profession: Läkare

Arbetar som: ST-läkare inom allmänmedicin på Luthagens vårdcentral och doktorand vid Uppsala Universitet

Forskningsprojekt: Orsaker till och konsekvenser av dålig följsamhet till blodtrycksmedicin

Tips till forskningsintresserade medarbetare: Konkretisera din fråga och ta reda på vilken kunskap som redan finns. Kontakta någon som forskar inom ämnet eller APC forskning för hjälp och vägledning.

att ge dem ett tillräckligt bra stöd, att de själva inte helt förstår varför det är viktigt och eventuellt för att de har biverkningar av sin medicinen.

- Projektet handlar om att hitta sätt som man med de medel som finns i primärvården kan förbättra medicineringen. Med enkla saker som frekvens på besök och val av medicin - hur kan vi se till att patienten får så god följsamhet, så få biverkningar som möjligt och bästa livskvalitet.

- Eftersom cirka en tredjedel av vuxna i Sverige har högt blodtryck är det mycket viktigt att uppföljningen görs så effektiv som möjligt för att resurserna i primärvården ska räcka.

Karl antogs som doktorand 2022 via förvaltningens specialisttjänstgöring (ST) inom allmänmedicin med forskarriktning. Det innebär att han kombinerar kliniskt arbete som ST-läkare på Luthagens vårdcentral i Uppsala med doktorandstudier via Uppsala universitet. Forskningsstudierna delfinansieras med FoU-medel för den nära vården, och ger forskningsintresserad personal möjlighet att bedriva forskning samtidigt som de fortsätter att arbeta kliniskt.

- Att vara doktorand och kliniskt verksam läkare är tillfredsställande då de ger två olika sidor av samma problem. Som kliniker möter jag patienterna med högt blodtryck och under en ganska snabb process på mottagningen tar jag tillsammans med

patienten beslut kring behandling och uppföljning. Som forskare har jag i stället chansen att stanna upp och fundera, bygga hypoteser och lägga tid på att förstå styrkorna och svagheten i den evidens som finns. På så vis blir man en brygga mellan forskning och klinik. Positivt för regionen är att de får tillgång till en primärvårdsorienterad föreläsare. Till exempel brukar jag hålla föreläsningar för AT-läkare för behandling av högt blodtryck och höga blodfetter. Planer ligger också för att föreläsa för fysioterapeuterna i primärvården och ST läkarna i allmänmedicin.

- Tips till en kollega som sitter med en idé eller en längtan efter att forska är mitt råd att försöka konkretisera vad du funderar på. Nästa steg är att läsa på - vad finns i de vårdprogram som är skrivna - och våga sök gärna söka lite litteratur via till exempel PubMed. Som ST-läkare i primärvård går man en kurs i vetenskapligt förhållningssätt, vilket för mig var ett mycket bra avstamp för att komma in i litteratursökningar och forskningshypoteser. Nästa steg skulle jag säga är att hitta någon som redan forskar på det du är intresserad och fråga denna om den kan hjälpa dig att komma vidare eller kan tänka sig att bli en handledare. Hör gärna också av dig till APC forskning, eller någon av de medarbetare som forskar i primärvården som har varit mycket hjälpsamma då jag kommit i gång.

Tema forskning

Nära vård och hälsa har flera medarbetare som aktivt arbetar med forskning. Det kan vara genom att själv bedriva forskning, vara involverad i ett forskningsprojekt eller arbeta med forskningsstödjande aktiviteter. I detta avsnitt intervjuas några medarbetare som forskar, arbetar med forskningsstöd eller sprider kunskap, resultat och idéer.

Snabb forskningsfakta från 2022

10

forskningsprojekt genomförda med FoU-medel för den nära vården

34

disputerade medarbetare med anställning inom Nära vård och hälsa

32

nya studier har godkänts för att genomföras inom Nära vård och hälsa

28

vetenskapliga artiklar av medarbetare inom förvaltningen blev publicerade

Projekt som genomfördes med FoU-medel för den nära vården 2022

Kulturdoula inför förlossning och föräldraskap - asylsökande kvinnors upplevelse av stöd, information och integrationsprocess

Elenor Kaminsky

APC forskning, NVH

Opioidanvändning vid långvarig smärta – en kvalitativ studie om primärvårdsläkares perspektiv på förskrivning och utsättning

Thomas Kempen

APC utveckling, NVH

Uppfattningar av webbsidan ”Tidig intervention- kom igång med lek och kommunikation” hos föräldrar med CALD (Culturally and Linguistically Diverse) bakgrund

Helena Fabian

APC forskning, NVH

Strukturerat egenvårdsstöd till personer med diabetes typ 2

Jessica Rosman

Gimo vårdcentral, NVH

Den generella ledrörlighetens betydelse för bäckensmärta under och efter graviditet

Kerstin Ahlqvist

APC utveckling, NVH

Internetbaserad kognitiv beteendeterapi i primärvården - Vad påverkar kostnader och behandlingsutfall?

Amanda Simonsson

APC utveckling, NVH

Förbättrad upptäckt av problem inom psykisk, fysisk och sexuell hälsa hos ungdomar

Mikael Andersén

Barn och ungdomshälsan, NVH

Insomniac - Internetbaserad kognitiv beteendeterapi och fysisk träning för insomni - utveckling och utvärdering av internetbaserad behandling inom den nära vården

Annika Bring

APC forskning, NVH

Förstå de underliggande mekanismerna för återinläggningar av sköra äldre patienter med hjärtsvikt

Robert Sarkadi Kristiansson

Ledningskontoret NVH

Pilotstudie: internetförmedlad kognitiv beteendeterapi för komplicerad sorg hos vuxna.

Lina Ciardella

Nära vård digitalt, NVH

Annika Bring - vill förbättra behandlingsmetoder vid sömnsvårigheter

Insomni, även kallat sömnsvårigheter, påverkar cirka en miljon personer i Sverige. Personer med sömnsvårigheter kan ha problem med att somna, att de vaknar under natten, eller vaknar för tidigt och inte kan somna om. Det kan leda till ökad risk för andra hälsobesvär eller sjukdomar som till exempel högt blodtryck, typ 2-diabetes, depression, ångest och hjärt- och kärlsjukdom.

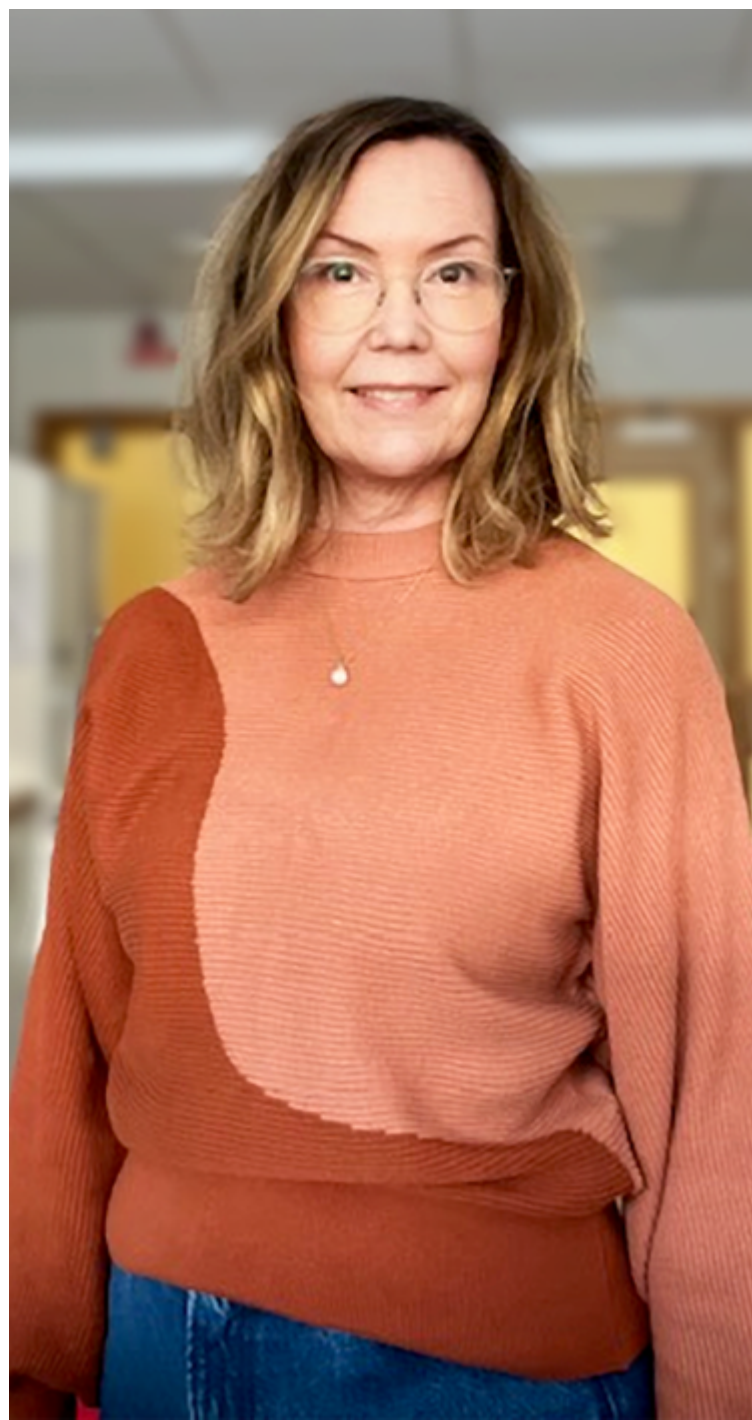
Studien Insomniac, som utvärderar och vidareutvecklar de behandlingsmetoder som erbjuds patienter med sömnsvårigheter. Annika Bring, är forskningskoordinator hos Akademiskt primärvårdscentrum forskning, och har under 2022 varit ansvarig forskare hos Nära vård och hälsa för Insomniac.

- Insomni har en stor påverkan på folkhälsan, med effekt på flera andra hälsoproblem så som högt blodtryck, typ 2-diabetes, fetma, depression, ångest, astma och hjärt- och kärlsjukdom. Går man för länge med insomni påverkar det människans allmänna hälsotillstånd. Vi kan därför inte bara titta på en aspekt, utan på hela människans mående.

Idén till projektet uppstod när Annika blev kontaktad av två forskarkollegor, som hade identifierat en kunskapslucka kring behandling vid sömnsvårigheter:

- Forskarkollegorna kontaktade mig, eftersom de här patienterna ofta finns inom den nära vården. Vi tog kontakt med Nära vård digitalt, som tillhör Nära vård och hälsas organisation, och de var intresserade av att medverka. De hade också upplevt ett kunskapsglapp vid vård för insomni, och att den vården inte är systematiskt utvärderad. Behandling med kognitiv beteendeterapi vid insomni har studerats, och visar att behandlingen har effekt men att den når knappt hälften av patienterna.

Tidigare forskning har visat att det ofta går att behandla sömnsvårigheter effektivt med internetbaserad kognitiv beteendeterapi (iKBT) - en digital behandling där patienter får hjälp med att förändra tanke- och beteendemönster. Det finns också evidens för att fysisk aktivitet kan hjälpa mot sömnsvårigheter.

Däremot finns det ingen forskning på vilken av behandlingarna som är effektivast, eller effekten av att kombinera iKBT med fysisk aktivitet, vilket studien Insomiac vill undersöka.

- Syftet med studien är att utveckla en hälsofrämjande behandling och använda digital teknologi för att nå patienter. Digital vård kompletterar den vanliga vården och kan i framtiden hjälpa den nära vården. Vi behöver internetbaserad vård som komplement för att nå grupper som är i arbetsför ålder, och som ofta också är en mer digital patientgrupp.

- Det finns en potential att höja effekten av behandling vid insomni. När man tittar på insomni hos andra patientgrupper som har liknande besvär har man sett en effekt när man har givit dem fysisk aktivitet som intervention. Det vore därför värdefullt att se om behandling fysisk aktivitetsstöd via nätet ger ytterligare tilläggs effekt.

Projektet består av olika faser, och sedan 2022 utvecklas en behandlingsmodul med en internetbaserad stödinsats, för att främja den fysiska aktivitetsnivån hos personer med sömnsvårigheter. Projektet genomförs i samarbete med Nära vård digitalt, så att behandlingen ska fungera med nuvarande vårdstrukturer i regionen och kunna gå att införa direkt om den visar sig vara effektiv. För att den digitala tekniken ska vara användarvänlig har forskargruppen det senaste året haft workshops både för personal och patienter, med fokus på användarperspektivet. Under 2023 ska resultaten sammanställas.

Nästa fas i Insomiac är att testa genomförbarhet i en pilotstudie, som planeras under 2023. Den kommer att följas av en större randomiserad studie där studiedeltagare planeras att lottas till olika behandlingsalternativ, eller en kombination av olika behandlingar för sömnsvårigheter, för att mäta effekten av olika behandlingsalternativ.

- Vi har sett att KBT på nätet ger behandling även mot ångest, depression och många andra psykiska besvär. Vi vet också att behandling med fysisk aktivitet har givit god effekt vid ångest och depression. En tanke är att man skulle på sikt kunna testa ett internetbaserat tillägg även mot dessa behandlingar i framtiden.

Annika arbetar som forskningskoordinator hos Nära vård och hälsa, och är även adjungerad lektor på Uppsala universitet. Som del av sin tjänst bedriver hon egen forskning, och har tidigare forskat kring bland annat beteendemedicin och fysisk aktivitet.

- Det är roligt att ha forskningstid i sin tjänst, då det knyts till den kliniska verksamheten och underlättar för införande av nya metoder. Det är viktigt att förstå den kliniska vardagen, vilket är lätt att glömma som forskare, men det är nödvändigt för att nå ut med forskningsresultat.

- För medarbetare som är intresserade av att forska så är första steget att ta kontakt med någon som forskar. Hör om det finns något forskningsprojekt som de behöver hjälp med; projekt behöver alltid hjälp och man kan prova på forskning på det sättet. Inom Nära vård och hälsa har vi forskare som har börjat så, och så småningom blivit doktorander. Det är svårt för forskare att veta vem som är intresserad, så det går också att höra av sig till oss på APC forskning! Ett annat tips är att hålla utkik efter FoU-medel, workshops och annat som organiseras av APC forskning och Forskning funktionshinder.

Snabbfakta: Annika Bring

Profession: Leg. fysioterapeut

Arbetar som: Forskningskoordinator hos APC forskning

Forskningsprojekt: Insomiac - Internetbaserad kognitiv beteendeterapi och fysisk träning för insomni - utveckling och utvärdering av internetbaserad behandling inom den nära vården

Tips till forskningsintresserade medarbetare: Ta kontakt med en forskare eller professor inom det område du är intresserad av!

Magnus Peterson - forskar om mastcellers roll i svårläkta sår vid typ 2-diabetes

Typ 2-diabetes innebär att kroppen har en försämrad förmåga att reglera blodsocker. Förhöjt blodsocker under en längre tid kan skada kroppens kärl och vävnader. Personer med typ 2-diabetes löper högre risk för att få svårläkta sår på fötter och underben. Fot- och bensår kan i sin tur påverka livskvaliteten negativt, orsaka smärta, leda till nedsatt rörlighet och ökad risk för infektion.

Mastceller är immunceller, som när de aktiveras kan ge upphov till inflammation i kroppen. Forskning har visat att inflammation i kroppens vävnader spelar en roll i sårhäkning, men det behövs mer kunskap kring vilka inflammatoriska mekanismer som är delaktiga. Med studien DiaMast undersöker Magnus Peterson hur mastceller påverkar läkning av sår vid typ 2-diabetes.

- Varje dag läggs diabetesrelaterade sår om på vårdcentraler. Genom olika omläggningar och att försöka skapa en bra mikromiljö i såret för läkning hoppas vi kunna hjälpa kroppen att läka såret själv. I nuläget finns det kunskapsluckor kring sårhäkning, och vi förstår inte helt varför vissa sår har svårare att läka än andra.

- Med DiaMast vill vi kartlägga mastcellernas roll i sårhäkning. Vi gör det genom att undersöka hur det ser ut med mastceller hos personer med diabetes jämfört med personer utan diabetes. Vi samlar in vävnadsprover både från sår och från oskadad hud.

Tidigare forskning har visat att mastceller aktiveras vid exempelvis allergi, och det finns också misstanke om att deras aktivitet ökar vid diabetes. Däremot är det inte känt om de direkt påverkar läkning vid diabetesrelaterade sår, eller om de kan ha en roll i utvecklingen av diabetesrelaterade skador.

- Tidigare forskning visar att inflammation inte enbart är dålig, utan att inflammation också är en nödvändig del av läkningsförloppet. Men när är inflammation bra eller dålig, vad består den av, och hur ser balansen ut mellan bra och dålig inflammation? För att förstå mekanismerna bättre vill vi veta

mer om mastceller och hur de bidrar till inflammation och läkning.

Magnus är docent i allmänmedicin, och anställd som lektor vid Akademiskt primärvårdscentrum forskning kombinerat med tjänst vid Uppsala universitet. Den kombinerade tjänsten innebär att tiden fördelas mellan kliniskt arbete som distriktsläkare på Samariterhemmets vårdcentral och som lärare och forskare vid Akademiskt primärvårdscentrum forskning och Uppsala universitet. Han är även specialist i smärtlindring, och det var genom smärtforskningen som idén till DiaMast uppstod.

- Mitt intresse är mjukdelssmärta - ett av de vanligaste besvären som personer söker vård för inom primärvården. Tidigare fanns det begränsad kunskap om smärta i muskler, senor och muskelfästen. Man trodde att all mjukdelssmärta berodde på inflammation, men forskning har visat att den akuta typen av inflammation framför allt finns i början av skadan och läkningen, det vill säga under det akuta skedet. För de flesta läker den skadade vävnaden inom sex till åtta veckor, och smärtan försvinner sedan. För en del fortsätter dock smärtan, ungefär som en varningslampa som fortsätter lysa, trots att

funktionen återställts och vävnaden ser ut att ha läkt. Detta har nu lett oss in på området där läkningen förlångsammis eller uteblir, som vid kroniska diabetessår.

DiaMast bedrivs som ett samarbete mellan Region Uppsala och Uppsala universitet. Under 2022 har studien rekryterat forskningsdeltagare, som har lämnat hud- och blodprover. Proverna analyseras i laboratorium för att undersöka mastcellaktivitet. Studien bygger vidare på tidigare smärtforskning som Magnus har bedrivit, där mastcellsaktivitet och mekanismer har kartlagts hos djur.

- För 20 år sedan visste vi inte alls vad mastcellerna gör. Nu vet vi att de är engagerade i sårhäkning hos djur, och nu behövs forskning kring detta hos människor. Om vi kan klarlägga mastcellernas roll i läkningsprocessen så kan vi utnyttja de förutsättningar vi redan nu har, att farmakologiskt påverka dem, och därmed deras roll i läkningsförloppet. I förlängningen kan man alltså tänka sig ökade farmakologiska förutsättningar att styra läkningsförloppet vid långvariga sår, som kan utvärderas i läkemedelsprövningar. Om vi kan förbättra läkningen vid diabetessår skulle vi kunna minska patienters lidande, vårdkonsumtion och komplikationer av bensår. Det är en lång väg dit - men kanske jag hinner med det innan pension!

Förutom att bedriva egen forskning stödjer även Magnus medarbetare som är intresserade av forskning, bland annat som handledare, i utbildningen Vetenskapligt förhållningssätt för ST-läkare. Han håller även i workshopen Att skriva en ansökan, som erbjuder coaching för klinisk personal utan forskarutbildning. Kursen riktar sig till medarbetare som vill skriva en ansökan för ett projekt med vetenskaplig ansats.

- Det bästa med forskning är att få ställa en fråga och söka ett svar. Logistik är en utmaning inom forskning - det är många steg från en tänkt tanke till ett genomförbart projekt. Till medarbetare som vill forska: ingen idé är för liten eller för dålig att testa. Kontakta någon som forskar och diskutera idén med dem. Våga fråga, våga föreslå och våga prova! Om idén har bärkraft så behöver man hjälpas åt för att bygga ett projekt - det behövs både samarbete mellan olika personer och finansiering för att projektet skall bli bärkraftigt.

Snabbfakta: Magnus Peterson

Profession: Distriktsläkare

Arbetar som: Distriktsläkare på Samariterhemmets vårdcentra, lektor hos APC forskning och Uppsala universitet

Forskningsprojekt: DiaMast - ett forskningsprojekt om diabetes och mastcellers inverkan på sårhäkning

Tips till forskningsintresserade medarbetare: Kontakta någon som forskar för att testa idén. Våga fråga, våga föreslå och våga prova!

Välkommen till FoUU Talk Food for Thought

FoUU-Talks - digitala föreläsningar som sprider kunskap

FoUU-Talks är korta digitala föreläsningar som sänds live varje månad. Syftet med föreläsningarna är att sprida kunskap på ett populärvetenskapligt sätt om Nära vård och hälsas aktuella projekt och studier inom både forskning, utveckling och utbildning, Hälsoäventyret samt FoU socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Föreläsningarna spelas in och kan ses i efterhand av de som inte kan delta live.

Helena Karlén Nilsson, FoU-samordnare på FoUU-enheten vid Nära vård och hälsa, har arbetat med FoUU-Talks sedan de startades 2020. Hon möjliggör FoUU-Talks genom att planera och organisera föreläsningar, och arbetar med det tekniska kring att sända och publicera dessa digitalt.

- Bland det roligaste med att ta fram FoUU-Talks är föreläsarnas engagemang i att sprida kunskap om det område som de brinner för. Vi har så många engagerade medarbetare inom Nära vård och hälsa, både de som presenterar under FoUU-Talks och de som deltar i frågestunden efteråt! Det leder till större samskapande inom vår förvaltning.

Idén till FoUU-Talks uppstod i samband med covid-19-pandemin. Det fanns ett behov att att mötas kring idéer och kunskapsspridning inom förvaltningen, men i och med restriktionerna gick det inte

att ses på plats. Föreläsningarna har fortsatt sedan dess, och sänds sista fredagen varje månad. Målgruppen är förvaltningens alla medarbetare, samt andra intresserade från till exempel kommun och universitet. Föreläsningarna spelas in och kan ses i efterhand av de som inte kan delta live. I slutet av varje föreläsning finns även möjlighet för deltagare att ställa frågor

- I början av covid-19-pandemin började vi fundera på alternativa sätt att sprida kunskap om pågående projekt, resultat från forskning och utvecklingsprojekt och utbildningar som FoUU-enheten genomfört. Vi ville nå ut brett och vi ville att publiken skulle kunna logga in där de var och när de ville. Att kunna se dessa i efterhand var också en viktig aspekt då verksamheterna i Nära vård och hälsa ställde om för att anpassa sig till den nya verklighe-

ten som vi befann oss i.

En lösning blev därför att skapa ett digitalt forum, FoUU-Talks, inspirerat av andra seminarier och föreläsningar i Sverige och internationellt. Premiären av FoUU-talks fokuserade på det som hade högst prioritet just då - covid-19-pandemin. På grund av en ökande samhällsspridning av covid-19 och det ökade antalet smittade, ökade också belastningen på sjukvården och påverkade samhällets återhämtning efter pandemin.

- Ett omfattande forskningsprojekt som fick namnet CRUSH covid startades upp för att i realtid följa pandemins utveckling och effekter, och utveckla en metod för att tidigt fånga upp signaler på ökad smittspridning så att riktade åtgärder kan sättas in av Region Uppsala. Denna studies resultat kring spridning och åtgärder kring Covid-19 blev också startskottet för Nära vård och hälsas FoUU-Talks, och följdes upp ett år senare med del två - Ett år med CRUSH Covid - och vi harsedan dess fortsatt

med ett Talk i månaden.

Under 2022 har föreläsningarna bland annat handlat om covid-19, psykisk hälsa, effektiv och nära vård, internetbaserad kognitiv behandlingsterapi, patient- och brukarmedverkan och hur man kan analysera språkmiljö hos barn. Under 2023 fortsätter FoUU-talks.

- Jag ser fram emot att fortsätta utveckla våra FoUU-talks under året. Feedback från kollegor är att de gärna deltar, men att det kan vara svårt att hitta en tidpunkt som passar alla. Vi försöker att göra föreläsningarna tillgängliga genom att publicera dem på Samverkanswebben. Vi fortsätter att hitta nya sätt att förbättra och tillgängliggöra FoUU-talks!

Om du är intresserad av att lyssna på FoUU-Talks får du våra inbjudningar genom att kontakta fouu.nvh@region uppsala.se

FoUU-Talks 2022

Januari

Patient- och brukarmedverkan

Karolina Mark, FoU-Socialtjänst

Februari

Projekt Omstart

Helena Wallin Eriksson och Lena Sjöberg,
APC utveckling och Uppsala kommun

Mars

Postcovidmottagning

Jesper Hävermark , Hannele Ristolainen
och Joel Grenehed, APC Utbildning, Postcovid-
mottagningen

April

LENA-metoden, Language Environment

Analyses

Lena Nilsson , Magdalena Jochym och Ulrika
Löfkvist, Forskning funktionshinder och verk-
samtetsområde Funktionshinder

Maj

Första hjälpen till psykisk hälsa

Ulrika Toresten, FoU- Socialtjänst

Juni

Livsviktiga samtal

Jennie Nordberg , Hälsoäventyret

Augusti

Förbättrad upptäckt av psykisk, fysisk och sexuell hälsa hos ungdomar

Mikael Andersén, APC forskning

Oktober

Forskningssjuksköterska inom Nära vård och hälsa

Johanna Hellström, APC forskning

November

Framtidens vårdcentrum - en del av effektiv och nära vård

Anette Winberg, APC utveckling

December

IKBT och träning för insomni

Annika Bring , Sören Spörndly-Nees
och Mia-Marie Stråle, APC forskning

Kontakt och för att få inbjudan till FoUU-Talks: fouu.nvh@regionuppsala.se

**Datum för FoUU-Talks 2023 kl. 8:30 via Teams:
27 januari, 17 februari, 24 mars, 28 april, 26 maj, 16 juni, 25 augusti,
29 september, 20 oktober, 24 november och 15 december**

Se kalendarium och inspelade föreläsningar på Samverkanswebben:

<https://regionuppsala.se/samverkanswebben/forskning-och-utbildning/forskning/fouu-talk/>

Nyöppnad mottagning möjliggör forskning i den nära vården

I maj 2022 öppnades Akademisk vårdcentral en forskningsmottagning på Samariterhemmet. Syftet är att erbjuda forskare lokaler anpassade för att bedriva studier, och att studier ska kunna bedrivas utan att använda rutinvårdens lokaler och personal. Under året har flera kliniska studier öppnat på forskningsmottagningen.

Akademisk vårdcentralens forskningsmottagning är anpassad för den bredd på forskningen som finns inom Nära vård och hälsa. På mottagningen finns undersökningsrum, skrivbordsplats och ett grupp- rum för möten och fokusgrupper. Det finns även klinisk utrustning, möjlighet till provtagning, förvaringsutrymme och en egen journalenhet för dokumentation av vård och behandling inom studier.

Syftet med mottagningen är att möjliggöra studier inom Nära vård och hälsa. Under det senaste året har flera studier startat där det har funnits ett behov av en forskningsmottagning, då det krävs

specifik utrustning och personal utbildade inom god forskningssed på plats. Det har även öppnats studier som rekryterar deltagare från flera olika verksamheter, och det har därför behövts en samlad plats att där studiebesöken kan utföras.

På mottagningen finns också en sjuksköterska, Johanna Hellström, som arbetar med det praktiska genomförandet av studier. Hon har varit involverad i arbetet med att öppna mottagningen, och arbetar på plats med de studier som bedrivs där:

- Med en dedikerad mottagning går det att

bedriva flera olika typer av studier inom Nära vård och hälsa. Ett exempel är läkemedelsprövningar, då vi har möjlighet att träffa deltagare från flera verksamheter utan fördröjning. Det är viktigt för att deras behandling inte ska dröja, och för att snabbt kunna bedöma misstänkta biverkningar. Vissa studier kräver också att prover ska lämnas, hanteras och förvaras enligt specifika protokoll och rutiner,

vilket vi kan göra på mottagningen.

Mottagningen är en del av den forskningsstödjande verksamhet som Akademiskt primärvårdscentrum forskning arbetar med. Under det senaste året har ett mål varit att vidareutveckla infrastrukturen för forskning inom Nära vård och hälsa, bland annat genom forskningsmottagningen, checklistor och mallar för forskning samt digitala ansökningssystem för studier.

- Vi vill stödja forskare med de logistiska och administrativa delarna. Mottagningen gör att forskning kan bedrivas utan att belasta rutinvårdens resurser och lokaler, som ju behövs i ordinarie verksamhet. Med checklistor, mallar och enklare ansökningar inom Nära vård och hälsa blir steget från idé till ett godkänt projekt kortare. Vi vill även underlätta forskning för verksamheter utanför centrala Uppsala, till exempel genom att digitalisera processen för studieansökan.

- Vårt mål är att Nära vård och hälsas forskare ska kunna lägga så mycket tid som möjligt på att bedriva forskning!

Akademisk vårdcentralers forskningsmottagning är tillgänglig för forskare inom Nära vård och hälsa. Det finns även möjlighet till involvering av en forskningssjuksköterska vid studier. För mer information kontakta Akademiskt primärvårdscentrum forskning: apc.forskning@regionuppsala.se

Tabeller

Tabell 1: Disputerade medarbetare inom Nära vård och hälsa 2022

Tabell 2: Publikationer av nära vård och hälsas medarbetare under 2022

Tabell 3: Nära vård och hälsas forskningsindikatorer till Sveriges kommuner och regioner (SKR)

Tabell 4: Projekt som beviljades FoU-medel för den nära vården och som genomfördes under 2022

Tabell 1: disputerade medarbetare vid Nära vård och hälsa 2022

Namn	Tillhörighet
Anna Lennernäs	VO Centrala Staden
Anna-Maja Molin	Anna-Maja Molin
Anna Servin Cervin	VO Centrala Staden
Annika Bring	Ledningskontoret, FoUU-enheten
Cecilia Lundin	VO Centrala Staden
Charlie Xiaolei Zhou	VO Årsta
Clara Atterby	VO Årsta
Elenor Kaminsky	Universitetslektor i vårdvetenskap förenad med befattning som sjuksköterska inom NVH. FoUU-enheten 33%, Uppsala universitet 67%
Elisabet Fält	VO Årsta
Gunnel Janeslätt	VO funktionshinder
Hanna Fagerlind	Ledningskontoret, FoUU-enheten
Hanna Bozkurt Åhman	Ledningskontoret, FoUU-enheten
Hans-Erik Johansson	VO Tierp
Helena Fabian	Universitetslektor i vårdvetenskap förenad med befattning som sjuksköterska inom NVH. FoUU-enheten 33%, Uppsala universitet 67%
Herman Högstorp	VO Kungsgärdet
Javiera Billian	VO Gottsunda
Johnny Sternesjö	VO Tierp
Juan Jia	VO Centrala Staden
Karin Jöreskog	VO funktionshinder
Kristina Freier	VO Kungsgärdet
Lena Ring	Ledningskontoret, FoUU-enheten
Magnus Peterson	Universitetslektor i allmänmedicin förenad med befattning som distriktsläkare. FoUU-enheten 46,5%, klinisk tjänstgöring på AVC 20%, Uppsala universitet 33,5%
Margareta Almkvist	VO Årsta
Maricel Knechtel	Ledningskontoret, FoUU-enheten

Tabell 1: disputerade medarbetare vid Nära vård och hälsa 2022

Namn	Tillhörighet
Mats Martinell	Ledningskontoret, universitetslektor i allmänmedicin förenad med befattning som distriktsläkare. FoUU-enheten 46,5%, klinisk tjänstgöring på AVC 20%, Uppsala universitet 33,5%
Paul Kalliokoski	Ledningskontoret, FoUU-enheten
Per Kristiansson	Universitetslektor i allmänmedicin förenad med befattning som distriktsläkare. FoUU-enheten 8%, klinisk tjänstgöring 25,5%, Uppsala universitet 66,5%
Pernilla Lind Ågren	Ledningskontoret, FoUU-enheten
Serena Fineschi	VO Östhammar
Svante Wallmark	VO Centrala staden
Suzanne Blomqvist	VO funktionshinder
Thomas Kempen	Ledningskontoret, FoUU-enheten
Tommy Forslund	VO funktionshinder
Ulrika Löfkvist	Universitetslektor i vårdvetenskap förenad anställning FoUU-enheten 50%, Uppsala universitet 50%

Tabell 2: Publikationer av nära vård och hälsas medarbetare under 2022

Namn	Publicerade artiklar	Övriga publikationer
Annika Bring, Forskningskoordinator. APC Forskning och Forskning funktionshinder, Ledningskontoret, NVH	Reliability of the Swedish version of the multidimensional outcome expectations for exercise scale ((diva-portal.org)	
Elenor Kaminsky, Universitetslektor i vårdvetenskap förenad med NVH. APC Forskning, FoUU-enheten, Ledningskontoret, NVH	Better safe than sorry: Registered nurses' strategies for handling difficult calls to emergency medical dispatch centres – An interview study (diva-portal.org) Telephone nurses' perceived stress, self-efficacy and empathy in their work with frequent callers (diva-portal.org) Montelukast and Nightmares: Further Characterisation Using Data from VigiBase (diva-portal.org)	Forsell M. & Kaminsky E. Tolk vid telefonrådgivning i Spante & Almgren Eriksson, Ed. Professionella möten på distans: bedömning och råd om vård. Första upplagan. Stockholm: Liber; 2022. Kaminsky E. Telefonsamtal om våldsutsatthet i Spante & Almgren Eriksson, Ed. Professionella möten på distans: bedömning och råd om vård. Första upplagan. Stockholm: Liber; 2022.
Elisabet Fält, Distriktssköterska. Årsta vårdcentral, VO Årsta, NVH	Parental sociodemographic characteristics and mental health referrals by nurses in Swedish child health centres - Fält - 2022 - Acta Paediatrica - Wiley Online Library (med Helena Fabian)	
Gunnel Janeslätt, Forskare. SUF Kunskapscentrum, VO Funktionshinder, NVH	Associations between Time Processing Ability, Daily Time Management, and Dementia Severity (diva-portal.org) The Psychometric Properties of the Original Version of Assessment of Time Management Skills (ATMS)	
Helena Fabian, Universitetslektor i vårdvetenskap förenad med NVH. APC Forskning, FoUU-enheten, Ledningskontoret, NVH	Successful implementation of parenting support at preschool: An evaluation of Triple P in Sweden (diva-portal.org) Parental sociodemographic characteristics and mental health referrals by nurses in Swedish child health centres (diva-portal.org) (med Elisabeth Fält) Family and child health centre characteristics associated with exposure to universal language and literacy promotion - AE Fäldt, N Durbeej, HM Fabian, 2022 (sagepub.com)	

Tabell 2: Publikationer av nära vård och hälsas medarbetare under 2022

Namn	Publicerade artiklar	Övriga publikationer
Jessica Rosman, Distriktssköterska. Gimo vårdcentral, VO Östhammar, NVH	Individual goal-based plan based on nursing theory for adults with type 2 diabetes and self-care deficits : a study protocol of a randomised controlled trial (diva-portal.org) (Med Mats Martinell)	
Juan Jia, ST-läkare. Gränbystadens vårdcentral, VO Centrala staden	Implications of Heparanase on Heparin Synthesis and Metabolism in Mast Cells (diva-portal.org) Heparanase Expression Propagates Liver Damage in CCL4-Induced Mouse Model (diva-portal.org)	
Magnus Peterson, Universitetslektor i allmänmedicin förenad med NVH. APC Forskning, FoUU-enheten, Ledningskontoret, NVH. Samariterhemets akademiska vårdcentral. VO Centrala staden	Tendon pain - what are the mechanisms behind it? Ackermann PW, Alim MA, Pejler G, Peterson M. Scand J Pain. 2022 Jul 18;23(1):14-24. doi: 10.1515/sjpain-2022-0018	
Maricel Knechtel, Vetenskaplig handledare. FoU Socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård, FoUU-enheten, Ledningskontoret, NVH	Att dokumentera eller inte dokumentera inom äldre-omsorgen – Äldre i Centrum (aldreicentrum.se)	
Mats Martinell, Universitetslektor i allmänmedicin förenad med NVH. APC Forskning, FoUU-enheten, Ledningskontoret, NVH. Eriksbergs akademiska vårdcentral. VO Gottsunda	App-based COVID-19 syndromic surveillance and prediction of hospital admissions in COVID Symptom Study Sweden (diva-portal.org) In-Flight Transmission of a SARS-CoV-2 Lineage B.1.617.2 Harboring the Rare S:E484Q Immune Escape Mutation (diva-portal.org) Individual goal-based plan based on nursing theory for adults with type 2 diabetes and self-care deficits : a study protocol of a randomised controlled trial (diva-portal.org) (med Jessica Rosman)	

Tabell 2: Publikationer av nära vård och hälsas medarbetare under 2022

Namn	Publicerade artiklar	Övriga publikationer
Mats Martinell, Universitetslektor i allmänmedicin förenad med NVH. APC Forskning, FoUU-enheten, Ledningskontoret, NVH. Eriksbergs akademiska vårdcentral, VO Gottsunda	<p>Novel Subgroups of Type 2 Diabetes Display Different Epigenetic Patterns That Associate With Future Diabetic Complications Diabetes Care American Diabetes Association (diabetesjournals.org)</p> <p>Spatio-temporal predictions of COVID-19 test positivity in Uppsala County, Sweden: a comparative approach</p>	
Per Kristiansson, Universitetslektor i allmänmedicin förenad med NVH. APC Forskning, FoUU-enheten, Ledningskontoret, NVH. Årsta vårdcentral, VO Årsta, NVH	<p>Confidentiality matters! Adolescent males' views of primary care in relation to psychosocial health: a structural equation modelling approach</p> <p>I exercise to postpone death - Interviews with persons with hip and/or knee osteoarthritis who are attending an osteoarthritis school</p>	
Serena Fineschi, Distriktsläkare. Östhammars vårdcentral, VO Östhammar, NVH	Inflammation and Interferon Signatures in Peripheral B-Lymphocytes and Sera of Individuals with Fibromyalgia	
Thomas Kempen, Leg. Apotekare. APC Utveckling, FOUU-enheten, Ledningskontoret, NVH	Risk factors for and preventability of drug-related hospital revisits in older patients: A post-hoc analysis of a randomized clinical trial	
Tommy Forslund, Forskare. SUF Kunskapscentrum, VO Funktionshinder, NVH	Research Intellect Disabil - 2022 - Forslund - Parents with intellectual disability reporting on factors affecting their caregiving in the wake of the COVID-19 pandemic	
Robert Sarkadi Kristiansson, Chefläkare, Ledningskontoret, NVH	<p>Introduction of specialized heart failure nurses in primary care and its impact on readmissions Primary Health Care Research & Development Cambridge Core</p> <p>Changes in primary care visits arising from the COVID-19 pandemic: an international comparative study by the International Consortium of Primary Care Big Data Researchers (INTRePID) BMJ Open</p>	

Tabell 2: Publikationer av nära vård och hälsas medarbetare under 2022

Namn	Publicerade artiklar	Övriga publikationer
<p>Ulrika Löfkvist, Universitetslektor i vårdvetenskap förenad med NVH. APC Forskning, FoUU-enheten, Ledningskontoret, NVH</p>	<p>Gender differences in caregiver’s use of spoken language with young children who are hard-of-hearing</p> <p>X-linked Malformation Deafness: Neurodevelopmental Symptoms Are Common in Children With IP3 Malformation and Mutation in POU3F4</p> <p>Comparing the semantic networks of children with cochlear implants and children with typical hearing: Effects of length of language access</p>	

Tabell 3: Nära vård och hälsas forskningsindikatorer till Sveriges kommuner och regioner (SKR)

Uppgift till indikator: Nära vård och hälsa	2018			2019			2020			2021			2022			Källa
	Antal	K	M	Antal	K	M	Antal	K	M	Antal	K	M	Antal	K	M	
1a. Antal forskarstuderande	3	2	1	4	3	2	2	1	1	6	4	2	8	5	3	FoUU-enheten
2a. Antal disputationer - tre senaste åren	0	0	0	2	2	0	4	4	0	5	4	1	5	4	1	FoUU-enheten
3a. Antal forskarutbildade medarbetare	21	10	11	23	14	9	25	17	8	28	19	9	34	23	11	FoUU-enheten och HR
4a.(1) Antal docenter/bitr professorer	2	1	1	0	0	0	2	1	1	3	1	2	6	4	2	FoUU-enheten
4a.(2) Antal professorer	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	FoUU-enheten
6a. Antal publikationer - tre senaste åren	2	2	2	24	17	3	48	36	12	74	12	5				(Uppsala Universitet Martin Wahlén) FoUU-enheten
11a. Antal medarbetare i styrgruppat kvalitetsregister	0			0			1	1	0	1	1	0				SKR
14a. Avsatta egna medel för forskning, kr	3 100 000			3 100 000			3 100 000			3 100 000			3 100 000			FoUU-enheten
16a. ALF forskningsmedel, kr										2 030 000			1 870 000			ALF kansliet
17a. Kostnad för forskningsstödjande kompetens, kr	2 848 974									4 100 000			6 800 000			

2022

1a. Forskarstuderande: Kerstin Ahlqvist, Robert Sarkadi Kristiansson, Mikael Andersén, Amanda Simonsson, Jessica Rosman, Cecilia Josefsson, Heidi Norberg, Karl Laurell

2a. Disputationer av medarbetare i NVH de senaste tre åren: Thomas Kempen (2021), Helena Tegler (2020), Pernilla Ågård (2020), Maricel Knechtel (2019), Elisabet Fält (2019)

4a. Docenter: Ulrika Löfvist, Per Kristiansson, Elenor Kaminsky, Magnus Peterson, Helena Fabian. Adjungerad professor: Lena Ring

Tabell 4: Projekt som genomfördes med FoU-medel för den nära vården under 2022

Typ av projekt	Titel	Huvudansvarig
Forskning	Kulturdoula inför förlossning och föräldraskap - asylsökande kvinnors upplevelse av stöd, information och integrationsprocess	Elenor Kaminsky APC-Forskning, NVH
Forskning	Opioidanvändning vid långvarig smärta – en kvalitativ studie om primärvårdsläkares perspektiv på förskrivning och utsättning	Thomas Kempfen APC-Utveckling, NVH
Forskning	Insomniac - Internetbaserad kognitiv beteendeterapi och fysisk träning för insomni - utveckling och utvärdering av internetbaserad behandling inom den nära vården	Annika Bring APC-Forskning, NVH
Forskning	Uppfattningar av webbsidan ”Tidig intervention- kom igång med lek och kommunikation” hos föräldrar med CALD (Culturally and Linguistically Diverse) bakgrund	Helen Fabian APC-Forskning, NVH
Doktorand	Internetbaserad kognitiv beteendeterapi i primärvården - Vad påverkar kostnader och behandlingsutfall?	Amanda Simonsson APC-utveckling, NVH
Doktorand	Strukturerat egenvårdsstöd till personer med diabetes typ 2	Jessica Rosman Gimo VC, NVH
Doktorand	Den generella ledrörlighetens betydelse för bäckensmärta under och efter graviditet	Kerstin Ahlqvist APC-Utveckling, NVH
Doktorand	Förbättrad upptäckt av problem inom psykisk, fysisk och sexuell hälsa hos ungdomar	Mikael Andersén Barn och ungdomshälsan, NVH
Doktorand	Förstå de underliggande mekanismerna för återinläggningar av sköra äldre patienter med hjärtsvikt	Robert Sarkadi Kristiansson Ledningskontoret NVH
Utveckling	Pilotstudie: internetförmiddad kognitiv beteendeterapi för komplicerad sorg hos vuxna.	Lina Ciardella Nära vård Digitalt, NVH